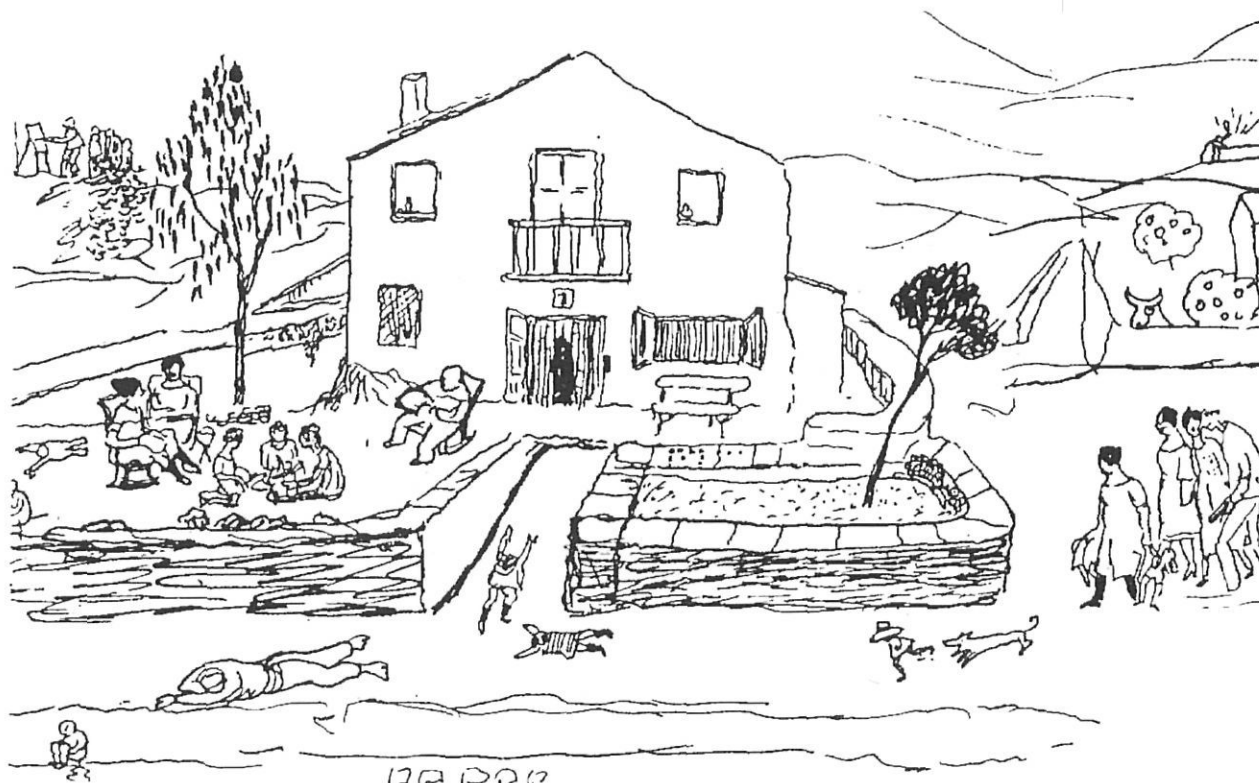

Els anys vint de Dalí

El dibuix que ha adquirit la Fundació Dalí, fet pel pintor a l'edat de catorze anys, té un alt valor afegit al del seu interès artístic: es tracta d'un veritable document sociològic sobre els estiueigs a la Costa Brava durant els anys vint. La seva germana Anna Maria, en el llibre *Noves imatges de Salvador Dalí*, repassa amb melangia els detalls del dibuix, realitzat de memòria a l'hivern, «una tarda que feia molt de fred i no podíem sortir de casa». Ella mateixa diu que l'obra «reflecteix amb exactitud l'ambient de casa durant les llargues tardes d'estiu a Cadaqués».

El plàcid estiu evocat amb tanta traça per Dalí és el de 1918. L'estiueig d'aquella època, tant si era de fonda com de xalet, tenia com a denominador comú la quietud. Els matins, a les platges impol·lutes, els banyistes vestien barnús, es despullaven en casetes individuals de fusta i es protegien del sol sota grans tendals de lona. Les tardes –les «llargues tardes»– transcorrien sense pressa a l'ombra dels pins, en els cafès o en els jardins privats. Es jugava a cartes, s'escoltaven discos de gramola i es teixien i desteixien interminables tertúlies. El temps semblava aturat.

El dibuix adolescent de Dalí retrata amb una cal·ligràfica precisió la mandra insondable d'aquelles tardes lentes. Sota un eucaliptus molt jove –que després es faria «gran i frondós»–, en el breu espai familiar de la casa del Llané, presidida en el llindar per l'endolada figura de l'àvia –«prima, petita, molt maca»–, s'hi succeeixen, com en un escenari teatral, els episodis de l'espectacle quotidià. El pare llegeix el diari, assegut en un balancí de lona. La mare i la tieta cusen. Els nens juguen. Ja fora del recinte, arran de mar, el jardiner dorm la migdiada. Al fons de tot, més enllà dels tarongers, una incansable minyona no para de rentar la roba. Mentre Dalí, envoltat de curiosos, pinta en el seu cavallet, la família veïna s'acosta tota sencera, disposada a compartir unes hores de calma, animades per una punta de xafarderia.

Aquesta és l'estampa idíl·lica dels feliços anys vint. Però molt a prop d'allà, enmig de la duresa mineral del cap de Creus, un turista accidental anomenat René Magritte començarà a esbossar aviat un quadre inquietant, com el cartell anunciador d'un canvi d'època. El seu títol, prou simptomàtic, ha passat a la història de la pintura: *El temps amenaçador*.

NARCÍS-JORDI ARAGÓ